

(۱)

رمضان ماه آزادی و نجات از آتش دوزخ

ستایش مخصوص خدایی است که پروردگار جهانیان است، در قرآن کریم می فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ ترجمه: «ای کسانی که ایمان آورده اید! روزه بر شما فرض شده است همان گونه که بر کسانی که پیش از شما بودند فرض شده بود، تا پرهیزگار شوید»، گواهی میدهم بر اینکه نیست معبود برحق جز الله یکتا و بی همتا، و گواهی می دهم بر اینکه سردار و پیامبر ما حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بنده و فرستاده خدا است، همان پیامبری که در حدیثی چنین می فرماید: «کسی که ماه مبارک رمضان را با ایمان و احتساب روزه بگیرد گناهان گذشته اش بخشیده می شود»، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ ، وَمَنْ تَبِعَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

اما بعد!

خداوند متعال ماه مبارک رمضان را چنان امتیاز و ویژگی هایی داده که در ماه های دیگر سال وجود ندارد، برخی این امتیازها: همانا ماه رمضان ماه هدایتی است که در آن کتابهای آسمانی نازل شده است، طوری که خداوند متعال می فرماید: ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ ..﴾ ترجمه: «(آن چند روز محدود و اندک) ماه رمضان است (ماهی) که قرآن در آن نازل شده است (کتابی) که راهنمای مردم است، و در بردارنده نشانه ها و دلایل آشکار روشن از هدایت و جدا کننده حق از باطل است»، و پیامبر صلی الله علیه وسلم چنین می فرماید: «صحیفه های حضرت ابراهیم در نخستین شب ماه مبارک رمضان نازل شد، و تورات حضرت موسی پس از گذشت شش روز رمضان نازل گردید، و انجیل حضرت عیسی بعد از گذشت سیزده روز ماه رمضان نازل شد، و زبور حضرت داوود در

(۲)

هژدهم ماه رمضان نازل شد، و قرآن کریم پس از گذشت بیست و چهارم روز ماه رمضان نازل شد».

و برخی دیگری از این امتیازات: اینکه ماه رمضان ماه دعاء است: چون دعا از بزرگترین عبادات و تقریبی می باشد که انسان توسط آن خود را به پروردگار خود نزدیک می سازد، و کسی که پیرامون قرآن کریم فکر نماید درمیابد که آیت دعاء در میان آیات روزه آمده است، چنانچه خداوند متعال می فرماید: ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ ترجمه: «و چون بندگانم از تو درباره من بپرسند، بگو: به راستی که من نزدیکم، دعای دعا کننده را هنگامی که مرا بخواند؛ اجابت می کنم. پس آنان باید دعوت مرا بپذیرند، و به من ایمان بیاورند، باشد که راه یابند»، در این امر اشاره ایست بر اینکه دعای روزه دار نزدیک تر به پذیرفته شدن است، پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: «دعای شخص روزه دار مسترد نمی شود»، و همچنین می فرماید: «دعای سه شخص رد نمی شود: یکی پادشاه عادل، دوم روزه داری که هنگام افطار دعا می کند، سوم دعای شخص مظلوم طوری که دعای آن مافوق ابرها برداشته می شود و دروازه های آسمان گشوده می شود، و پروردگار جل جلاله می گوید: سوگند به عزتم که حتما تو را پیروز می گردانم اگر چه پس از مدتی بوده باشد».

و شاید از مهمترین ویژگیهای رمضان این است که خداوند متعال ماه مبارک رمضان را ماه آزادی از آتش دوزخ قرار داده است، طوری که نبی کریم صلی الله علیه وسلم می فرماید: «هرگاه نخستین شب ماه مبارک رمضان دررسد شیاطین و جنیات سرکش به زنجیر کشیده می شوند، و همه دروازه های دوزخ بدون استثنا بسته و همه دروازه های بهشت کاملا باز گشوده می شود، و منادی فریاد می زند و می گوید: ای کسانی که خواهان خیر و خوبی هستید به خیر و خوبی تان بشتابید، و

(۳)

ای کسانی که خواهان شرارت و بدی هستید از شرارت تان دست بردارید، و خداوند بسیاری ها را از آتش دوزخ آزاد می کند»، و در حدیث دیگری می فرماید: «همانا خداوند متعال نزد فرارسیدن هر افطاری و در هر شب شماری را از آتش دوزخ آزاد می کند»، و هدف از آزاد شدن او از دوزخ این است که به فضل و احسان خداوند و به این مناسبت بزرگ و نعمت شامخ دوباره هیچگاه وارد دوزخ نمی شود.

پس روزه یکی از دروازه های خیر است، و خصلت روزه این است که انسان مسلمان را از آتش دوزخ خلاص می کند، طوری که پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: «روزه سپری است که توسط آن بنده از آتش دوزخ نجات میابد»، و در حدیث دیگری می گوید: «هر بنده ای که یک روز را مخلصانه و فی سبیل الله روزه بگیرد خداوند توسط این یک روز روزه روی او را هفتاد خریف از آتش دوزخ دور می سازد».

و از حضرت معاذ بن جبل رضی الله عنه روایت است که می گوید: روزی در یک سفر همراه پیامبر صلی الله علیه وسلم بودم و خودم را به جنابشان نزدیک نموده گفتم: ای رسول خدا! عملی را برایم بگو که انجام آن مرا وارد بهشت بسازد و از دوزخ دورم نماید، فرمود: «به راستی موضوع مهم و بزرگی را از من پرسیدی، و این عمل برای کسی که خداوند بر او آسان بسازد آسان است، عبادت خداوند را بکن و هیچ چیزی را به او شریک میاور، نماز را برپا بدار، وزکات مالت را بده، ماه مبارک رمضان را روزه بگیر، و حج بیت الله شریف را بجا بیاور، سپس فرمود: آیا دروازه های خیر و پیروزی را برایت نشان ندهم؟ (گفتم: بله نشان بده، فرمود:) روزه سپر است و صدقه گناه و اشتباه را چنان محو می کند که آب آتش را خاموش می سازد». همچنین روزه یکی از شفاعت‌گرانی است که خداوند شفاعت آن را در روز قیامت می پذیرد، چون پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: «روزه و قرآن در روز قیامت برای انسان شفاعت می کند، روزه می گوید: ای پروردگار!

(۴)

من او را در روز از خوردن، نوشیدن و شهوت بازداشتن پس شفاعتم را در باره اش قبول کن، و قرآن کریم می گوید: من او را در شب از خوابیدن بازداشتن پس شفاعتم را درحقیقت بپذیر» فرمود: «پس شفاعت آن دو پذیرفته می شود».

همچنین روزه یکی از اسباب مغفرت و یکی از راه های بهشت است، چون خداوند متعال برای روزه داران وعدهء مغفرت و پاداش بزرگ نموده است، طوری که می فرماید: **إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا** ترجمه: «همانا مردان مسلمان و زنان مسلمان، مردان مؤمن و زنان مؤمن، مردان فرمانبردار و زنان فرمانبردار، مردان راستگو و زنان راستگو، مردان صابر و زنان صابر، مردان با خشوع و زنان با خشوع، مردان صدقه دهنده و زنان صده دهنده، مردان روزه دار و زنان روزه دار، مردانی که شرمگاه خود را حفظ می کنند، وزنانی که شرمگاه خود را حفظ می کنند و مردانی که خدا را بسیار یاد می کنند و زنانی که خدا را بسیار یاد می کنند؛ خداوند برای همهء آنان آمرزش و پاداش عظیمی آماده کرده است»، و پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: «کسی که ماه مبارک رمضان را با ایمان و احتساب روزه بگیرد گناهان گذشته اش بخشیده می شود» و همچنین می گوید: «کسی که شبهای رمضان را با ایمان و احتساب زنده بدارد گناهان گذشته اش بخشیده می شود»، بلکه در این ماه شیی وجود دارد که اگر کسی آن شب را با عبادت، تلاوت قرآن و دعا زنده بدارد گناهانش بخشیده می شود، واین شب عبارت از شب قدر می باشد، پیامبر صلی الله علیه وسلم می گوید: «کسی که شب قدر را با ایمان و احتساب برپا بدارد گناهان گذشته اش آمرزیده می شود».

(۵)

و در باره اینکه روزه یکی از راه های بهشت است پیامبر صلی الله علیه وسلم چنین می فرماید: «همانا در بهشت خانهء وجود دارد که بیرون آن از داخلش و داخل آن از بیرونش دیده می شود، خداوند این خانه را برای کسی آماده ساخته است که برای نیازمندان غذا می دهد، سخن نرم می گوید، پیهم روزه می گیرد، و درحالی که مردم در خوابند او نماز می خواند»، و از حضرت ابی هریره رضی الله عنه روایت است که روزی پیامبر صلی الله علیه وسلم از اصحاب خود پرسید: «چه کسی از شما امروز روزه دار است؟» ابوبکر صدیق رضی الله عنه فرمود: من امروز روزه دار هستم، باز فرمود: «چه کسی از شما امروز به عیادت بیماری رفته است؟» ابوبکر (رض) فرمود: من، فرمود: «کدام شخصی از شما امروز به جنازه حاضر شده است؟» ابوبکر (رض) گفت: من، باز فرمود: «کدام از شما امروز مسکینی را غذا داده است؟» ابوبکر (رض) گفت: من، سپس پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: «این خصلت ها در یک روز در یک مرد جمع نمی شود مگر که او را وارد بهشت می سازد»، و زمانی که ابو امامه الباهلی رضی الله عنه نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم آمد و فرمود: ای رسول الله مرا به انجام کاری دستور بده که با آن وارد بهشت شوم، فرمود: «همیشه روزه را بر خود لازم بگردان، چون آن مثیلی ندارد».

همانا روزه رازی است میان بنده و پروردگارش که هیچ کسی حقیقت آنرا درک کرده نمی تواند، چون گاهی روزه دار با خود خلوت می کند و او را جز الله متعال هیچ کسی نمی بیند، و می تواند آنچه را تناول نماید که خداوند آنرا با روزه بر او حرام کرده است، ولی چنین کاری نمی کند، زیرا که او به یقین می داند که پروردگارش از همه کار و امور او آگاه است، پس تناول آنرا برای رضای خدا و ترس از عقاب او ترک می کند، خداوند متعال می فرماید: {أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا

(۶)

خَمْسَةَ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَدْنَىٰ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا
ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ}.

و روزه از جمله عبادتهایی است که خداوند او را با نسبت دادن به خود عزت داده و پاداش او را مخصوص خود قرار داده است، پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: خداوند متعال فرمود: «همه اعمال اولاد آدم از خود آنها است مگر روزه، پس آن از من است و من پاداش آن را می دهم» و در روایت دیگری وارد است: «همه اعمال بنی آدم دوچند کرده می شود، یک نیکی به ده نیکی تا هفتصد چند پاداش داده می شود، خداوند فرمود: مگر روزه، چون آن از من است و من پاداش آنرا می پردازم»، به همین اساس اهل علم می گویند: همین برتری روزه از سایر عبادات کافیهست که خداوند می گوید: روزه از من است، و گفته می شود: سبب این اضافت این است است که هیچگاه غیر خداوند با روزه پرستیده نمی شود، پس روزه عبادت خالص خداوند است، در آن ریاء داخل نمی شود، و گرفته می شود که روزه از محبوبترین عبادات خداوند است.

پس شخص روزه دار همیشه از خداوند متعال می خواهد تا در این ماه مبارک بر او رحمت خویش را نازل نماید و او را از جمله آزادشدگان آتش دوزخ قرار بدهد.

أقول قولي هذا وأستغفر الله لي ولكم
* * *

ستایش مخصوص ذات خدایی است که پروردگار جهانیان است، و درود و رحمت و سلامتی بر خاتم پیامبران حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم و بر همه آل و یاران او باد.
برادران مسلمان!

درواقع روزه‌ی که سبب آزادی از آتش دوزخ می شود همان روزه ای است که صاحب خود را از کارها و رفتارهای بد و زشت باز می دارد

(۷)

و مانع ارتکاب گناه او می شود و تقوای که هدف و ثمره روزه است را بر او متحقق می سازد، پس حرام نمی خورد، به آبروی کسی تجاوز نمی کند و هیچ کسی را غیبت نمی کند، و میان مردم سخنجینی نمی کند، گواهی دروغ نمی دهد، و جز آنچه که رضای خداوند است نمی گوید، و بدی را با بدی پاسخ نمی دهد؛ بلکه آنرا به اسلوب مناسب دفع می کند، در حالی که دارای اخلاق روزه داران می باشد، خداوند متعال می فرماید: ﴿وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ﴾ ترجمه: «و چون سخن بیهوده بشنوند از آن اعراض می کنند»، همچنین می فرماید: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ﴾ ترجمه: «و آنها (=مؤمنان واقعی) کسانی اند که از لَهو و لعب رو می گردانند» و پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: «و روزه سپر است، پس هرگاه روز روزه یکی از شما بود پس نباید با خانم خود همبستر شود، و نباید جنگ و اختلاف کند، پس اگر کسی او را دشنام داد یا با او جنگ کرد باید به او بگوید: من انسان روزه دار هستم»، همچنین می گوید: «روزه تنها پرهیز از خوردن و نوشیدن نیست؛ بلکه همچنین پرهیز از کارهای بیهوده و همخوابی با همسر نیز می باشد».

همانا روزه دار واقعی که از روزه خویش پاداش کمایی میکند همان کسی است که آثار روزه در رفتار و تعامل او با دیگران ظاهر می شود، چون روزه صاحب خود را بر پرهیز از خوردن و نوشیدن و جماع کردن و سیطره بر نفس عادت می دهد، تا که به خیر و خوبی دنیا و آخرت برسد، پس اگر انسان جلو نفس خود را آزاد بگذارد او را نفسش در هلاکت میاندازد، و اگر مالک امر آن گردد و برآن سیطره نماید می تواند آنرا به بلندترین مراتب و خوب ترین مطالب رهبری کند، این امر برای کسی متحقق می شود که روزه واقعی بگیرد، و عظمت و بزرگی پروردگار خود را احساس نماید، پس شکم، فرج، زبان و همه اعضای بدن او از همه آنچه که خداوند حرام قرار داده است روزه بگیرد.

(۸)

همچنین روزه دار واقعی کسی است که اعمال نیک انجام بدهد و به پروردگار خود مخلص باشد، حضرت ابراهیم خلیل الله هنگامی که می خواهد کعبه شریف را بنا سازد از پروردگار خود می خواهد تا این کار نیک و بزرگ را از او بپذیرد، طوری که خداوند متعال در این باره می فرماید: {وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ} ترجمه: «و (به یاد آورید) هنگامی را که ابراهیم و اسماعیل پایه های خانه کعبه را بالا می بردند، (و می گفتند) پروردگارا! از ما بپذیر، همانا که تویی شنوای دانا».

و حضرت علی کرم الله وجهه می فرمود: نسبت به انجام عمل بیشتر به پذیرفته شدن آن اهتمام بدهید، آیا این فرموده خداوند متعال را نشنیده اید: {إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ} ترجمه: «خداوند فقط از پرهیزگاران می پذیرد».

بار الها! ما را از جمله آزاد شدگان از آتش دوزخ و از جمله پذیرفته شدگان قرار بده.